

Αρείου Πάγου 1029/2008 (ΣΤ, ΠΟΙΝΙΚΕΣ)

Πηγή:

http://www.areiospagos.gr/nomologia/apofaseis_DISPLAY.asp?cd=QMyPyYG5YKaTZRrwnxdh89eAPVCx4&apof=1029_2008

Αιτιολογίας επάρκεια, Ακυρότητα απόλυτη, Νόμου εφαρμογή και ερμηνεία, Ανθρωποκτονία από αμέλεια, Αναιρέσεων συνεκδίκαση.

Περίληψη:

Ανθρωποκτονία από αμέλεια. Συνεκδίκαση δύο αιτήσεων. Στοιχεία εγκλήματος ανθρωποκτονίας από αμέλεια δια παραλήψεως. Εργατικό ατύχημα. Ευθύνη κυρίου του έργου μηχανικού. Ιδιαίτερες νομικές υποχρεώσεις για την λήψη μέτρων κατά την άνοιξη τάφρων κλπ, κατά τα άρθρα 9 § 1 εδ. α' και β' και 2 ΠΔ 1073/8 και των άρθρων 3 §§ 3, 4 εδ. α', β' του ΠΔ 305/1996, εν συνδυασμό με τα άρθρα 1, 2 § 1, 2 και 7 ν. 1396/1983. Λόγοι αναίρεσης για έλλειψη αιτιολογίας, εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου, απόλυτης ακυρότητας από τη λήψη υπόψη καταθέσεων συγκατηγορουμένων και μη αναφοράς, μεταξύ των αποδείξεων, ιδιωτικής πραγματογνωμοσύνης. Απορρίπτει αναίρεση.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

ΣΤ' Ποινικό Τμήμα

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές: Γεώργιο Σαραντινό, Αντιπρόεδρο Αρείου Πάγου, Βασίλειο Λυκούδη- Εισηγητή, Ανδρέα Τσόλια, Ιωάννη Παπουτσή και Νικόλαο Ζαΐρη, Αρεοπαγίτες.

Συνήλθε σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του στις 11 Μαρτίου 2008, με την παρουσία του Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου Αντωνίου Μύτη (γιατί κωλύεται ο Εισαγγελέας) και του Γραμματέα Χρήστου Πήτα, για να δικάσει τις αιτήσεις των ανααιρεσιόντων - κατηγορουμένων 1. Χ1 και 2. Χ2, από τους οποίους ο μεν πρώτος εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο Αντώνιο Μαλεβίτη, ο δε δεύτερος παραστάθηκε με τον ίδιο ως άνω δικηγόρο, περί αναιρέσεως της 958/2007 αποφάσεως του Τριμελούς Εφετείου Ναυπλίου. Με συγκατηγορούμενο τον Χ3 και με πολιτικώς ενάγουσα την Ψ1 που δεν παρέστη. Το Τριμελές Εφετείο Ναυπλίου, με την ως άνω απόφασή του, διέταξε όσα λεπτομερώς αναφέρονται σ' αυτή, και οι ανααιρεσιόντες-κατηγορούμενοι ζητούν την αναίρεση αυτής, για τους λόγους που

αναφέρονται στις από 17 Ιανουαρίου 2008 δύο χωριστές αιτήσεις αναίρεσης, που καταχωρίστηκαν στο οικείο πινάκιο με τον αριθμό 211/2008.

Αφού άκουσε Τον πληρεξούσιο δικηγόρο των αναιρεσιόντων, που ζήτησε όσα αναφέρονται στα σχετικά πρακτικά και τον Αντεισαγγελέα, που πρότεινε να απορριφθούν οι προκείμενες αιτήσεις αναίρεσης.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

I. Οι από 17/1/2008 αιτήσεις (δηλώσεις) αναίρεσεως των: 1) Χ1 και 2) Χ2 (με αρ. πρωτ. 665/22-1-2008 και 664/22-1-2008, αντίστοιχα), στρεφόμενες και οι δύο κατά της 958/2007 καταδικαστικής απόφασης του Τριμελούς Εφετείου Ναυπλίου, πρέπει να συνεκδικασθούν, ως συναφείς.

II. Κατά το άρθρο 302 παρ. 1 του Π.Κ., όποιος επιφέρει από αμέλεια το θάνατο άλλου, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Από το συνδυασμό της διάταξης αυτής με εκείνη του άρθρου 28 του Π.Κ., κατά την οποία από αμέλεια πράττει όποιος, από έλλειψη της προσοχής, την οποία όφειλε κατά τις περιστάσεις και μπορούσε να καταβάλει, είτε δεν πρόβλεψε το αξιόποιο αποτέλεσμα, που προκάλεσε η πράξη του, είτε το πρόβλεψε ως δυνατό, πίστεψε όμως ότι δεν θα επερχόταν, προκύπτει ότι, για τη θεμελίωση της ανθρωποκτονίας από αμέλεια, απαιτείται να διαπιστωθεί, αφενός, ότι ο δράστης δεν κατέβαλε την απαιτούμενη, κατά αντικειμενική κρίση προσοχή, την οποία οφείλει να καταβάλει κάθε μετρίως συνετός και ευσυνείδητος άνθρωπος, κάτω από τις ίδιες πραγματικές καταστάσεις, με βάση τους νομικούς κανόνες, τις συνήθειες που επικρατούν στις συναλλαγές, την κοινή πείρα, τη λογική και τη συνηθισμένη πορεία των πραγμάτων και, αφετέρου, ότι είχε τη δυνατότητα να προβλέψει και αποφύγει το αξιόποιο αποτέλεσμα, το οποίο πρέπει να τελεί σε αντικειμενικό αιτιώδη σύνδεσμο με την πράξη ή την παράλειψη. Η παράλειψη ως έννοια, ενυπάρχει σε κάθε είδος αμέλειας, εφόσον το ένα σκέλος της ευθύνης συνίσταται, στην μη καταβολή της προσοχής, δηλαδή σε παράλειψη. Όταν όμως η αμέλεια δεν συνίσταται σε ορισμένη παράλειψη, αλλά σε σύνολο συμπεριφοράς που προηγήθηκε του αποτελέσματος, τότε για τη θεμελίωση της ανθρωποκτονίας από αμέλεια, ως εγκλήματος που τελείται με παράλειψη, απαιτείται η συνδρομή και των όρων του άρθρου 15 του Π.Κ., κατά το οποίο, όπου ο νόμος για την ύπαρξη αξιόποινης πράξης, απαιτεί να έχει επέλθει ορισμένο αποτέλεσμα, η μη αποτροπή του, τιμωρείται όπως η πρόκλησή του με ενέργεια, αν ο υπαίτιος της

παράλειψης, είχε ιδιαίτερη νομική υποχρέωση να παρεμποδίσει την επέλευση του αποτελέσματος. Από την τελευταία διάταξη, συνάγεται ότι αναγκαία προϋπόθεση της εφαρμογής της, είναι η ύπαρξη ιδιαίτερης (δηλαδή ειδικής και όχι γενικής) υποχρέωσης του υπαιτίου προς ενέργεια, που τείνει στην παρεμπόδιση του αποτελέσματος, για την επέλευση του οποίου ο νόμος απειλεί ορισμένη ποινή. Η υποχρέωση αυτή μπορεί να πηγάζει από ρητή διάταξη νόμου ή από σύμπλεγμα νομικών καθηκόντων, που συνδέονται με ορισμένη έννομη σχέση του υπόχρεου ή από σύμβαση ή από ορισμένη συμπεριφορά του υπαιτίου, από την οποία δημιουργήθηκε ο κίνδυνος επέλευσης του εγκληματικού αποτελέσματος. Σ' αυτή την περίπτωση, πρέπει στην αιτιολογία να αναφέρεται και η συνδρομή αυτής της υποχρέωσης και να προσδιορίζεται ο επιτακτικός κανόνας δικαίου, από τον οποίο πηγάζει. Περαιτέρω, από τις διατάξεις του αρθρ. 9 § 1 εδ.α' και β' και 2 Π.Δ. 1073/81, προκύπτει ότι, κατά την εκσκαφή θεμελίων, τάφρων ή ορυγμάτων, επιμήκων ή μεμονωμένων, η αντιστήριξη για βάθη μεγαλύτερα των 2,50 μέτρων είναι υποχρεωτική και πραγματοποιείται παραλλήλως προς την πρόοδο των εργασιών και εν ανάγκη δια καταλλήλων μεθόδων ή μηχανικών μέσων εξ αποστάσεων, χωρίς είσοδο των εργαζομένων στην εκσκαφή, ενώ απαγορεύεται η κάθοδος των εργαζομένων σ'αυτήν, προ της λήψεως των αναγκαίων μέτρων ασφαλείας, πλην εκείνων οι οποίοι είναι επιφορτισμένοι με την λήψη των μέτρων αυτών. Η αντιστήριξη παραλείπεται, εάν η εκσκαφή πραγματοποιείται σε βράχο και σε περιπτώσεις που η ισορροπία των πρηνών εκσκαφής έχει εξασφαλισθεί με κατάλληλη κλίση τους. Περαιτέρω από τις διατάξεις του αρθρ. 3 §§ 3, 4 εδ.α', β' του Π.Δ. 305/1996, εν συνδ. με τα αρθρ. 1, 2 § 1, 2 και 7 ν. 1396/1983, προκύπτει ότι, πριν από την έναρξη λειτουργίας του εργοταξίου, ο εργολάβος ολοκλήρου του έργου και, αν δεν υπάρχει τοιούτος, ο κύριος του έργου, μεριμνά για την εκπόνηση σχεδίου ασφαλείας και υγείας των εργαζομένων, στις περιπτώσεις που απαιτείται συντονιστής σε θέματα ασφαλείας και υγείας, κατά την εκπόνηση της μελέτης του έργου, όταν οι εργασίες που πρόκειται να εκτελεσθούν ενέχουν ιδιαίτερους κινδύνους, όπως αυτές περιγράφονται εις το παράρτημα ΙΙ του αρθρ. 12 του παραπάνω διατάγματος, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και εκείνες που εκθέτουν τους εργαζόμενους σε κινδύνους καταπλακώσεως, βυθίσεως σε άμμο, λάσπη ή πτώση από ύψος, οι οποίοι επιδεινώνονται ιδιαίτερος από την φύση της δραστηριότητας ή των μεθόδων που χρησιμοποιούνται ή από το περιβάλλον της θέσεως εργασίας ή του έργου. Μεταξύ δε των υπευθύνων για την λήψη αυτών των μέτρων είναι και ο μηχανικός που

αναλαμβάνει την επίβλεψη της εφαρμογής της μελέτης και της εκτελέσεως τεχνικού έργου ή τμήματος του, σύμφωνα με τους κανόνες της επιστήμης και τέχνης. Εξάλλου, η καταδικαστική απόφαση έχει την από τις διατάξεις των άρθρων 93 παρ.3 του Συντάγματος και 139 ΚΠΔ απαιτούμενη ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία, η έλλειψη της οποίας ιδρύει λόγο αναιρέσεως από το άρθρο 510 παρ.1 στοιχ.Δ' ΚΠΔ, όταν αναφέρονται σ' αυτήν με πληρότητα, σαφήνεια και χωρίς αντιφάσεις ή λογικά κενά, τα πραγματικά περιστατικά, στα οποία στηρίχθηκε η κρίση του δικαστηρίου για τη συνδρομή των αντικειμενικών και υποκειμενικών στοιχείων του εγκλήματος, οι αποδείξεις που τα θεμελίωσαν και οι νομικοί συλλογισμοί, με τους οποίους έγινε η υπαγωγή των περιστατικών αυτών στην ουσιαστική ποινική διάταξη που εφαρμόστηκε. Δεν αποτελούν, όμως, λόγο αναιρέσεως η εσφαλμένη εκτίμηση των αποδείξεων και ειδικότερα η εσφαλμένη εκτίμηση των εγγράφων, η εσφαλμένη αξιολόγηση των καταθέσεων των μαρτύρων, η παράλειψη αναφοράς και αξιολόγησης κάθε αποδεικτικού στοιχείου χωριστά και η παράλειψη της αξιολογικής συσχέτισεως μεταξύ των αποδεικτικών στοιχείων, καθόσον στις περιπτώσεις αυτές πλήττεται η αναιρετικά ανέλεγκτη κρίση του δικαστηρίου της ουσίας. Ειδικά, ως προς τα αποδεικτικά μέσα, πρέπει να προκύπτει με βεβαιότητα, ότι έχουν ληφθεί υπ' όψη όλα στο σύνολό τους και όχι ορισμένα μόνον από αυτά. Για την βεβαιότητα αυτή, αρκεί να μνημονεύονται όλα, έστω κατά το είδος τους (μάρτυρες, έγγραφα κλπ), χωρίς ανάγκη ειδικότερης αναφοράς τους και μνείας του τι προέκυψε από καθένα. Όταν δε εξάγονται ορισμένα από αυτά, δεν προκύπτει ότι δεν λήφθηκαν υπ' όψη τα άλλα, ούτε ανακύπτει ανάγκη αιτιολόγησης, γιατί δεν εξάγονται τα άλλα. Η κατά το αρθρ. 178 Κ.Π.Δ. απαρίθμηση των αποδεικτικών μέσων κατά την αποδεικτική διαδικασία είναι ενδεικτική και αφορά τα κυριότερα από αυτά, χωρίς να αποκλείει άλλα. Η απλή γνωμάτευση ή γνωμοδότηση, η οποία προκαλείται από τους διαδίκους και συντάσσεται από πρόσωπα που έχουν ειδικές γνώσεις επιστήμης ή τέχνης, τα οποία καλούνται να εκφέρουν κρίση, εν αναφορά με γεγονότα που τίθενται υπ' όψη τους, δεν ταυτίζεται με το προβλεπόμενο (στο αρθρ. 178 Κ.Π.Δ.) αποδεικτικό μέσο της πραγματογνωμοσύνης, η οποία διατάσσεται κατά το αρθρ. 183 Κ.Π.Δ., με την συνδρομή ορισμένων προϋποθέσεων, από ανακριτικό υπάλληλο ή το δικαστικό συμβούλιο ή το δικαστήριο και συνεκτιμάται μαζί με τις άλλες αποδείξεις, για την διαμόρφωση της κρίσης του, ως απλό έγγραφο και, επομένως, δεν απαιτείται ειδική μνεία ούτε ειδική αιτιολογία για τη μη αποδοχή της.

III. Στην προκειμένη περίπτωση, το Τριμελές Εφετείο Ναυπλίου, που δίκασε τις εφέσεις των αναιρεσειόντων - κατηγορουμένων (καθώς και των συγκατηγορουμένων τους Χ3 και Χ4), δέχθηκε, κατά την αναιρετικώς ανέλεγκτη περί τα πράγματα κρίση του, μετά από εκτίμηση και αξιολόγηση των αναφερόμενων κατ' είδος αποδεικτικών μέσων, όπως προκύπτει από το αιτιολογικό σε συνδυασμό με το διατακτικό της προσβαλλόμενης απόφασής του, τα οποία αποτελούν ενιαίο σύνολο και παραδεκτά αλληλοσυμπληρώνονται, τα εξής πραγματικά περιστατικά: "...Ο πρώτος των κατηγορουμένων Χ1, στα πλαίσια της επιχειρηματικής του δραστηριότητας επεξεργασίας βάμβακος και προς άσκηση αυτής, το έτος 1999, μίσθωσε τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις - εργοστάσιο της εταιρείας ... στην ..... και στην ειδικότερη θέση ....., πλησίον του βιολογικού καθαρισμού, προκειμένου να μεταφέρει από το ..... Αργολίδος και να εγκαταστήσει εκεί τα μηχανήματα της συναφούς βιοτεχνίας του. Προς πραγμάτωση του σκοπού αυτού και προς εγκατάσταση των απαιτούμενων για την λειτουργία της επιχειρήσεως του μηχανημάτων, περί το πρώτο πενθήμερο του μηνός Ιουλίου 2000, ο κατηγορούμενος αυτός, υπό την ανωτέρω ιδιότητά του και ως κύριος του έργου, ανέθεσε προφορικώς στον χειριστή σκαπτικού μηχανήματος ονόματι Δ1 και ο τελευταίος, κατά τις υποδείξεις και οδηγίες του πρώτου, πραγματοποίησε την, προς κατασκευήν εξ οπλισμένου σκυροδέματος φρεατίου συλλογής και απομακρύνσεως υπογείου ύδατος, εκσκαφή εντός της ισόγειας αίθουσας του ως άνω εργοστασίου, χώρου διαστάσεων 6,0 μέτρων Χ 13 τμ, βάθους, από της στάθμης του δαπέδου της αιθούσης, 2,30 έως 3,10 μέτρων και με βαθύτερο σημείο τον άνευ μπετόν πυθμένα (βλ. το πόρισμα και την κάτοψη εκσκαφής και την τομή T-T, όπως αποτυπώνονται στην από ..... έκθεση προανακριτικής πραγματογνωμοσύνης των πολιτικών μηχανικών της Δ/σεως Τεχνικών Υπηρεσιών της ΝΑ Αργολίδος ..... και .....). Τις οδηγίες και τις υποδείξεις ο κατηγορούμενος αυτός έδωσε στον ανωτέρω εκσκαφέα Δ1 (μη όντα σημειωτέον εν προκειμένω κατηγορούμενο) για την τοιαύτη εκσκαφή, προδήλως με βάση το προσκομισθέν και αναγνωσθέν φωτοτυπικό σχέδιο τομής θεμελιώσεως και γωνιακής συνδέσεως των τοιχωμάτων του ως άνω φρεατίου εξ οπλισμένου σκυροδέματος, που είχε εκπονήσει ο τρίτος κατηγορούμενος Χ2, και που φέρει την μη αμφισβητούμενη ή καθ' οιονδήποτε τρόπο προσβαλλόμενη γνήσια υπογραφή και σφραγίδα του, κατ' επάγγελμα πολιτικός μηχανικός, ο οποίος, ως ων κατά τον ανωτέρω χρόνο νομαρχιακός σύμβουλος της ΝΑ Αργολίδος, δεν είχε νόμιμο δικαίωμα εκδόσεως τοιούτου σχεδίου, ουδέ μπορούσε να ασκεί νομίμως τα

καθήκοντα του μελετητού και επιβλέποντος μηχανικού. Τούτο, ότι δηλαδή η εκσκαφή εγένετο βάσει των σχεδίων του κατηγορουμένου τούτου (Χ2) συνάγεται, πέραν των κατωτέρω εκτεθησομένων, και κατά λογική αναγκαιότητα από το γεγονός ότι στο σχέδιο αυτό αποτυπώνεται η τομή θεμελιώσεως και γωνιακής συνδέσεως των τοιχωμάτων του ως άνω φρεατίου, το οποίο θα κατασκευαζόταν εντός του εκσκαφέντος εδαφικού χώρου. Περαιτέρω αποδεικνύονται και τα εξής: Προ της, κατά τα εκτεθέντα, εκσκαφής αυτής και δη περί τις αρχές Μαΐου 2000, ο ως άνω πρώτος κατηγορούμενος (Χ1) επικοινωνήσε με τον τέταρτο αυτών Χ4 και του ζήτησε, ως όντα εργολάβο οικοδομών, να αναλάβει αυτός την κατασκευή προαναφερομένου φρεατίου, βάσει, όπως του είπε, σχεδίων του τρίτου κατηγορούμενου (Χ2). Διότι όμως δεν συνεφώνησαν στην εργολαβική αμοιβή, ο τελευταίος (Χ4) δεν ανέλαβε την εκτέλεση του έργου. Μετά την ως άνω εκσκαφή και περί τις 4-5/7/2000, ο εν προκειμένω πρώτος κατηγορούμενος, επικοινωνήσε με τον τέταρτο αυτόν κατηγορούμενο και του πρότεινε και πάλι να αναλάβει το έργο κατασκευής του φρεατίου, όμως αυτός δεν το ανέλαβε, λόγω ανειλημμένων υποχρεώσεων του στην ..... Αργολίδας και του αντιπρότεινε, αντί αυτού, να αναλάβει το έργο ο αδελφός του Χ3, τρίτος των κατηγορουμένων, γεγονός που ο πρώτος κατηγορούμενος δέχθηκε. Έτσι ο τρίτος αυτός κατηγορούμενος ανέλαβε την εκτέλεση του έργου αυτού ως εργολάβος ο ίδιος, με δική του ξυλεία, που έφερε μάλιστα και το όνομά του, με βάση το ως άνω σχέδιο του τρίτου κατηγορουμένου πολιτικού μηχανικού (Χ2), όπως τούτο ρητώς του γνώρισε πριν την έναρξη των εργασιών εκτελέσεως του ο πρώτος των συγκατηγορουμένων του (Χ1) και υπό τις οδηγίες αυτού τούτου του Χ2, ο οποίος μετέβη στον τόπο του έργου και του υπέδειξε πως θα το εκτελέσει. Μετά ταύτα και για την εκτέλεση του έργου αυτού ο κατηγορούμενος αυτός Χ3 προσέλαβε, ως όντα οικοδόμο, με την ειδικότητα του καλουπατζή, τον Ψ, σύζυγο εκ νομίμου γάμου της πολιτικώς εναγούσης Ψ1 και φυσικό πατέρα του πρώτου μαρτύρων κατηγορίας Ζ1. Στις 7-7-2000 και περί ώρα 14.40', ενώ ο ανωτέρω Ψ ευρίσκετο εντός της ανωτέρω εκσκαφής και στο μέγιστο βάθος των 3,10 μέτρων αυτής και εκτελούσε την εργασία ξύλινου καλουπώματος, προς δημιουργία τοιχίου αντιστηρίξεως των κατακόρυφων πρανών της δυτικής παρειάς της εκσκαφής, εθραύσθη το έδαφος και ολίσθησε, παρασύροντας το καλούπωμα με αποτέλεσμα να καταπλακωθεί ο εργαζόμενος αυτός από χωμάτινο όγκο και να υποστεί κατάγματα πλευρών αριστερού ημιθωρακίου, θλάση αριστερού πνεύμονος και αιμοθώρακα, κακώσεις κοιλίας και λεκάνης, από τις οποίες, ως μόνων ενεργών αιτιών επήλθε ο θάνατός του αυθημερόν

και περί ώρα 17.15'. Η κατά τα προαναφερόμενα θραύση και ολίσθηση των του πρηνούς αυτού οφείλετο στο ότι, αφ' ενός μεν, στο ως άνω κατακόρυφο πρηνές δεν είχαν τοποθετηθεί από τους ως άνω κατηγορούμενους Χ1, ως όντα κύριο του έργου και υπό τις οδηγίες και εντολές του είχε ανοίγει η εν λόγω εκσκαφή, Χ3 ως εργολάβου του έργου αυτού και Χ2, ως εν τοις πράγμασι μελετητή και επιβλέποντα μηχανικό του έργου, στο εκεί υπάρχον εδαφικό πρηνές της εκσκαφής, κατασκευή αντιστηρίξεως του, όπως τοίχου, πασσαλοσανίδων, καλουπωμάτων κλπ, ώστε έτσι να ελέγχεται η ευστάθεια του εδάφους προ του κινδύνου θραύσεως του και η ολίσθησή του προς το μέρος όπου ηργάζετο ο ανωτέρω θανατωθείς. Τούτο ήταν απαραίτητο να έχει γίνει προ της ενάρξεως της εργασίας του θανατωθέντος, καθ' όσον, όπως από τα αυτά ως άνω αποδεικτικά μέσα αποδεικνύεται, το έδαφος στο σημείο αυτό συνέκειτο, πέραν της τεχνικής διαμορφωθείσης στρώσεως, πάχους ενός (1) μέτρου, με ποταμίσιο αμμοχάλικο, από φυσική, λόγω προσχώσεων, διαμόρφωση του εδάφους με την στρώση ιλύος πάχους ενός μέτρου και ενενήντα εκατοστών του μέτρου (1,90), και ήταν περιορισμένης, λόγω της ιλύος και των μιγμάτων της, αντοχής στην διάτμηση, ενεφάνιζε δυσχέρειες στην συμπίεση και τα υλικά της επιχώσεως ήταν κακά και επικίνδυνα και υπέκειντο σε επικλινείς περιοχές (κλιτύες) σε κατολισθήσεις, όπως και πράγματι εγένετο. Η δε τοιαύτη διαμόρφωση του στρώματος τούτου και η προέλευσή του ήταν εμφανώς ορατές και εντελώς αντιληπτές και επομένως γνωστές στους εν λόγω κατηγορούμενους, τουθ' όπερ αποδεικνύεται, καθ' όσον μεν αφορά τον πρώτο, από το υπ' αυτού επ' ακροατηρίου ομολογούμενο ότι είχε δει την εκσκαφή, εξ ου συνάγεται ότι είχε αντιληφθεί και την εκτεθείσα εξ ιλύος σύσταση του εδάφους, αφού τούτο είναι ευχερώς αντιληπτό από κάθε μέσο κοινωνικό άνθρωπο. Καθ' όσον δ' αφορά τους δεύτερο και τρίτο (Χ3 και Χ2), ως εργαζομένου του πρώτου εντός της εκσκαφής, του δευτέρου ως μηχανικού, υποδείξαντος, κατά τα εκτεθέντα τον τρόπο της εκσκαφής και της κατασκευής του φρεατίου βάσει του εν λόγω σχεδίου του. Η δ' ειρημένη αστάθεια του εδάφους στο σημείο αυτό είχε επιδεινωθεί και από το προ της θανατώσεως του προαναφερομένου λαβόν χώρα γεγονός της δημιουργίας κοιλότητας στην παρειά αυτή λόγω επίσης κατολισθήσεως του εδάφους. Ειρήσθω ενταύθα ότι μέχρι της θανατώσεως του ανωτέρω παθόντος ο πρώτος κατηγορούμενος κύριος του έργου δεν είχε εφοδιασθεί με την κατά νόμο απαιτούμενη ή άλλη οικοδομική άδεια, όπως ο ίδιος ομολόγησε, απολογούμενος επ' ακροατηρίου του δικαστηρίου τούτου. Ότι ο πρώτος κατηγορούμενος Χ1 ήταν αυτός που ανέθεσε στον ως άνω Δ1 την εν λόγω εκσκαφή και ότι ο τελευταίος υπό τις οδηγίες και

εντολές του ενήργησε αυτή, αποδεικνύεται ως υπό τούτου ομολογούμενο κατά την επ' ακροατηρίου ομολογία του. Ότι ο αυτός κατηγορούμενος ανέθεσε στον δεύτερο κατηγορούμενο Χ3 ως εργολάβο την κατασκευή του προαναφερομένου φρεατίου εντός της ανωτέρω εκσκαφής και αυτός ανέλαβε υπό την ιδιότητα αυτή την εκτέλεσή του, αποδεικνύεται ως υπό του κατηγορουμένου αυτού επ' ακροατηρίου του Εφετείου τούτου ομολογούμενο, σε συνδυασμό με τα αποδειχθέντα, ότι για την κατασκευή του έργου αυτού χρησιμοποιούσε την δική του ξυλεία, και ότι ο ίδιος πλήρωνε τους λοιπούς εργάτες, που χρησιμοποιούσε στην κατασκευή του έργου, μεταξύ των οποίων και τον μάρτυρα Ζ2, όπως ο τελευταίος κατέθεσε, γεγονός, που δεν θα συνέβαινε εάν εργοδότης ήταν ο τέταρτος των κατηγορουμένων Χ4. Τούτο ενισχύεται και από την κατάθεση του μάρτυρος Ζ1, ότι εντολές στον παθόντα για την εκτέλεση του έργου έδινε ο κατηγορούμενος αυτός (Χ3) και από την κατάθεση της πολιτικώς εναγούσης, ότι κατά τον χρόνο αυτόν ο τέταρτος κατηγορούμενος είχε εργασία και εργαζόταν σε έργο στην ....., σε συνδυασμό με το ότι δεν αποδείχθηκε από κάποιο αποδεικτικό μέσο ότι ο τελευταίος αυτός κατηγορούμενος αναμείχθηκε με την κατασκευή του έργου αυτού. Το δ' υπό μόνων των ως άνω πρώτου μάρτυρος και της πολιτικώς εναγούσης κατατιθέμενο, ότι ο θανατωθείς είχε προσληφθεί από τον τέταρτο κατηγορούμενο και υπό τις οδηγίες αυτού εργαζόταν κατά τον χρόνο του θανάτου του, δεν στηρίζεται σε αναμφισβήτητα και συγκεκριμένα περιστατικά, από τα οποία αμέσως ή εμμέσως, πλην όμως σαφώς, αναμφιβόλως και αδιστακτως τούτο να προκύπτει, προδήλως δε κατατίθεται προς διεύρυνση του κύκλου των υπόχρεων αποζημιώσεως τους. Ότι ο τρίτος κατηγορούμενος Χ2 ήταν ο μελετητής και ο επιβλέπων μηχανικός του εν λόγω έργου, κατά τον χρόνο θανάτου του εν λόγω θανατωθέντος, αποδεικνύεται: α) από το την προαναφερθείσα φωτοτυπία του σχεδίου τομής θεμελιώσεως και γωνιακής συνδέσεως των τοιχωμάτων του εν λόγω έργου, που φέρει τις μη αμφισβητούμενης γνησιότητας σφραγίδα και υπογραφή του κατηγορουμένου τούτου, β) από την κατάθεση του μάρτυρος Ζ2, ότι ο εκ των κατηγορουμένων Χ3 του είχε πει, προ της θανατώσεως του ανωτέρω παθόντος, ότι μηχανικός ήταν ο κατηγορούμενος αυτός, γ) από την επ' ακροατηρίου ομολογία του εκ των κατηγορουμένων Χ3, ότι ο συγκατηγορούμενός του αυτός ως μηχανικός του έργου του είχε δώσει οδηγίες για την κατασκευή του, δ) από την επίσης επ' ακροατηρίου ομολογία του αυτού κατηγορουμένου Χ3, ότι ο εργοδότης του πρώτος κατηγορούμενος Χ1 του είχε πει, πριν ακόμη αναλάβει να εκτελέσει το ανωτέρω έργο, ότι ο εν λόγω συγκατηγορούμενός του Χ2 ήταν ο μηχανικός του έργου και προς

τούτο του είχε δώσει το τηλέφωνό του και ε) από τις καταφατικές τούτου επ' ακροατηρίου του Εφετείου αυτού καταθέσεις του εκ των ως άνω μαρτύρων Ζ1 και της πολιτικώς εναγούσης. Σημειωτέον ενταύθα, ότι, παρά τα αντιθέτως υποστηριζόμενα από τον τρίτο κατηγορούμενο (Χ2), τα οποία συνεπώς είναι απορριπτέα ως αβάσιμα, οι περί των αμέσως ανωτέρω περιστατικών ομολογίες του εκ των κατηγορουμένων Χ3, ότι δηλαδή ο εν λόγω συγκατηγορούμενός του Χ2 ήταν ο μελετητής και επιβλέπων μηχανικός του έργου, επιτρεπώς λαμβάνονται υπόψιν και συνεκτιμώνται, σε συνδυασμό με τις καταθέσεις των προαναφερομένων μαρτύρων και το ως άνω έγγραφο σχέδιο και άγουν στην ανωτέρω κρίση .....Τέλος, ότι ο εκ των κατηγορουμένων Χ4 δεν ήταν ο εργολάβος του εν λόγω έργου κατά τον χρόνο του θανάτου του ως άνω παθόντος, αποδεικνύεται πέραν των όσων σχετικώς προανεφέρθησαν και από την περί τούτου ομολογία του δευτέρου κατηγορουμένου αδελφού του Χ3, η οποία βεβαίως δεν αναιρείται εκ μόνης της τοιαύτης συγγενικής τους σχέσεως. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω εκτεθέντων και υπό τα ως άνω ως αποδειχθέντα γενόμενα δεκτά πραγματικά περιστατικά, αποδεικνύεται, ότι υπαίτιοι και δη εκ μη συνειδητής αμελείας τους για τον θάνατο του εν λόγω Ψ είναι οι εκ των εν λόγω κατηγορουμένων Χ1, Χ3 και Χ2. Συνίσταται δε η υπαιτιότητα τους, στο ότι, υπό την ειρημένη ιδιότητα του έκαστος και της προηγηθείσης συμπεριφοράς τους οι δύο πρώτοι καθ' όσον αφορά την κατά τον εκτεθέντα τρόπο εκσκαφή του εν λόγω εδαφικού χώρου, α) οι μεν δύο πρώτοι (Χ1 και Χ3), αμελώς και ασυνέτως συμπεριφερόμενοι, δεν προέβησαν στην εκπόνηση μελέτης εκτελέσεως του ειρημένου έργου και επίσης στην λήψη των προεκτεθέντων καταλλήλων μέτρων αντιστηρίξεως της εν λόγω εκσκαφής στο ανωτέρω πρανές της, ώστε να μην δημιουργείται κίνδυνος κατολισθήσεως του ως άνω καθέτου χωμάτινου πρανούς της (εκσκαφής) και έτσι να μπορεί να εργασθεί ασφαλώς στο σημείο εκείνο ο παθών, όπως είχαν υποχρέωση και μπορούσαν να κάνουν, ως μετρίως συνετοί εργοδότης-κατασκευαστής της εκσκαφής και εργολάβος, αντιστοίχως. Αλλά αντιθέτως παρέλειψαν την υποχρέωσή τους αυτή, καίτοι, καθ' όσον αφορά τον πρώτο (Χ1) από την προηγούμενη συμπεριφορά του, της εκσκαφής αυτής δηλαδή χωρίς μελέτη και χωρίς αντιστήριξή της, υπήρχε κίνδυνος να καταρρεύσει το πρανές της αυτό, ένεκα του ασταθούς υλικού των στρωμάτων του εδάφους της, κατά τα επίσης προαναφερθέντα, να καταπλακώσει εκεί εργαζόμενο και να του επιφέρει τον θάνατο, αποτέλεσμα που δεν πρόβλεψαν και που πράγματι κατά τα εκτεθέντα επήλθε. Και β) ο δε τρίτος αυτών (Χ2) αμελώς και ασυνέτως και αυτός συμπεριφερόμενος, ενώ

είχε υποχρέωση, ως εν τοις πράγμασι μετρίως συνειδητός μελετητής και επιβλέπων μηχανικός του εν λόγω έργου, να επιμεληθεί της λήψεως των προαναφερομένων ενδεδειγμένων μέτρων ασφαλείας ενόψει της συστάσεως του εδάφους στον χώρο της ειρημένης εκσκαφής ώστε να αποτραπεί ο κίνδυνος καταπτώσεως του άνω πρανούς και καταπλακώσεως εργαζομένου εντός του χώρου της εκσκαφής, αυτός παρέλειψε την λήψη των ανωτέρω μέτρων τούτων και επομένως και την αντιστήριξη των πρανών της εκσκαφής, χωρίς και αυτός να προβλέπει, ότι είναι δυνατόν, ενόψει της συστάσεως του εδάφους εκεί, να προκληθεί κατάπτωση και καταπλάκωση του προαναφερομένου παθόντος. ....".

Με τις σκέψεις αυτές, οι κατηγορούμενοι και ήδη αναιρεσιόντες (όπως και ο συγκατηγορούμενός τους Χ3) κρίθηκαν ένοχοι για ανθρωποκτονία από αμέλεια και ειδικότερα του ότι "Στη ..... Άργους, στις 7 Ιουλίου 2000 με μία πράξη (παράλειψη) πραγμάτωσαν περισσότερα εγκλήματα και ειδικότερα από αμέλειά τους, δηλαδή από έλλειψη της προσοχής την οποία όφειλαν κατά τις περιστάσεις και μπορούσαν να καταβάλουν, επέφεραν τον θάνατο άλλου δια παραλείψεως, καίτοι υπείχαν εκ του νόμου ιδιαίτερη νομική υποχρέωση προς αποτροπή του ως άνω αποτελέσματος, χωρίς μάλιστα να προβλέψουν το αποτέλεσμα της παραλείψεως τους αυτής και συγκεκριμένα: Ο 1ος κατηγορούμενος (Χ1) τυγχάνοντας ιδιοκτήτης ακινήτου με το εντός αυτού υπάρχον οίκημα επιχείρησης (πρώην εργοστάσιο .....) που ευρίσκεται στο 4° χιλ. της επαρχιακής οδού ...-παραλίας ..., στην περιοχή ..... Άργους ανέθεσε στον 2° κατηγορούμενο (Χ3), οικοδόμο, ως εργολάβο την εκτέλεση των αναγκαίων οικοδομικών εργασιών για την μετεγκατάσταση στον ανωτέρω εργοστασιακό χώρο της Βιοτεχνίας Επεξεργασίας Βάμβακος που διατηρούσε ο Χ1 στο ..... Άργους καθώς και για τη τοποθέτηση εντός αυτού των μηχανημάτων, όρισε δε ως επιβλέποντα μηχανικό του έργου τον 3° κατηγορούμενο Χ2, πολιτικό μηχανικό. Κατά την εκτέλεση των εργασιών κατασκευής βυθιζόμενης δεξαμενής, δηλαδή φρεατίου συλλογής για την απομάκρυνση των υπογείων υδάτων και αφού είχε πραγματοποιηθεί η κυρίως εκσκαφή με κατάλληλο σκαπτικό μηχάνημα εντός του χώρου ισογείου αίθουσας του εργοστασίου σε βάθος 3,10 μέτρων- με αφετηρία μέτρησης την στάθμη του τσιμεντοστρωμένου δαπέδου της αίθουσας, πάχους 18 cm -οι δε διαστάσεις της εκσκαφής στον πυθμένα αυτής (δηλαδή στο βάθος των 3,10 μέτρων) ήταν 3,20μ. Χ 2,20 μ., οι κατηγορούμενοι, από αμέλειά τους, παρέλειψαν να λάβουν τα απαραίτητα αναλυτικά περιγραφόμενα μέτρα ασφαλείας: α) Ενώσω εντός της προπεριγραφείσας εκσκαφής βάθους 3,10 μέτρων εκτελούντο εργασίες ξύλινου

καλουπώματος, προκειμένου να εγχυθεί έτοιμο σκυρόδεμα και να δημιουργηθεί έτσι τοιχείο αντιστηρίξεως της κατακόρυφης δυτικής παρειάς της εκσκαφής, οι κατηγορούμενοι παρέλειψαν να λάβουν τα μέτρα ασφαλείας των εργαζομένων που διαλαμβάνονται στα άρθρα 2 και 9 παρ.1 και 2 του ΠΔ 1073/1981 και ειδικότερα ενώ έγινε εκσκαφή ορύγματος σε βάθος μεγαλύτερο των 2,50 μέτρων, δηλαδή έγινε εκσκαφή σε βάθος τέτοιο για το οποίο η αντιστήριξη είναι υποχρεωτική, παρά ταύτα, οι κατηγορούμενοι δεν μερίμνησαν για την ύπαρξη και εφαρμογή μελέτης αντιστηρίξεως καταρτισθείσης από αρμόδιο Μηχανικό, ούτε προέβησαν σε σταδιακή και βαθμιαία αντιστήριξη των πρανών της εκσκαφής παραλλήλως προς τη πρόοδο των εκσκαφικών εργασιών, ούτε τέλος πραγματοποίησαν την αντιστήριξη με κατάλληλες μεθόδους ή με μηχανικά μέσα εξ αποστάσεως, χωρίς την είσοδο των εργαζομένων στη εκσκαφή ,αλλά αντίθετα επέτρεψαν την άνευ λήψεως ουδενός μέτρου ασφαλείας κάθοδο στη εκσκαφή του εργαζόμενου οικοδόμου Ψ, για την εκτέλεση εργασιών αντιστηρίξεως κατά τρόπο εμπειρικό, χωρίς δηλαδή να εφαρμοσθεί ένας τεχνικός ενδεδειγμένος τρόπος εργασίας και δη είτε η δημιουργία κατακόρυφης παρειάς, κατασκευαζόμενης σε ικανή απόσταση ασφαλείας από την επιθυμητή θέση κατασκευής του τοίχου αντιστηρίξεως και στηριζομένης προσωρινά με ξυλοζεύγματα, είτε η δημιουργία κεκλιμένου πρανούς , με γωνία κλίσης της παρειάς προς την οριζόντια από 30ο έως 45° μέχρις αποπερατώσεως της κατασκευής του τοιχείου αντιστηρίξεως και β) παρέλειψαν, πριν από την έναρξη της λειτουργίας του εργοταξίου, την εκπόνηση σχεδίου ασφαλείας και υγείας ,παρά το γεγονός ότι οι εργασίες που επρόκειτο να εκτελεσθούν ενείχαν ιδιαίτερους κινδύνους, η εν λόγω δε υποχρέωση επιβάλλεται από το άρθρο 3 παρ.3, 4 του ΠΔ 305/1996 " Ελάχιστες προδιαγραφές ασφαλείας και υγείας που πρέπει να εφαρμόζονται στα προσωρινά ή κινητά εργοτάξια σε συμμόρφωση προς την οδηγία 92/57/ΕΟΚ" (ΦΕΚ Λ' 212/29-8-96), με αποτέλεσμα, συνεπεία των προδιαληφθεισών παραλείψεων ,σε συνδυασμό με την ιδιοσυστασία του εδάφους: ενόψει του ότι κάτω από το εκ μπετόν δάπεδο της ισόγειας αίθουσας του εργοστασίου, από το επίπεδο του οποίου(δαπέδου) άρχισε η ανόρυξη της εκσκαφής υπήρχε στρώση αμμοχάλικου πάχους 1,0 m και στρώση υδαράς ιλύος πάχους 1,90 m, δηλαδή υπήρχε έδαφος μικρής διατμητικής αντοχής και ασθενούς συνοχής, όταν ο οικοδόμος Ψ εισήλθε εντός της εκσκαφής και εκτελούσε εργασίες ξύλινου καλουπώματος στη δυτική παρειά αυτής (της εκσκαφής), να θραυσθεί το έδαφος, επί του οποίου ερειδόταν το καλούπωμα, να ολισθήσει το χώμα δημιουργώντας εδαφική κοιλότητα στο σημείο του τόξου

ολισθήσεως και τα χώματα να καταπλακώσουν τον παθόντα Ψ από τη μέση του σώματος του και κάτω - λόγω ακριβώς δράσεως των δυνάμεων του βάρους της επιχώσεως - και να του προξενήσουν κατάγματα πλευρών αριστερού ημιθωρακίου, θλάση αριστερού πνεύμονος, αιμοθώρακα, εκτεταμένο οπισθοπεριτοναϊκό αιμάτωμα, περινεφρικό αιμάτωμα με θλάση νεφρών και κατασύντριψη της λεκάνης, δηλαδή βαρύτατες κακώσεις θώρακος, κοιλίας και λεκάνης εκ καταπλακώσεως, από τις οποίες, ως μόνης ενεργού αιτίας, επήλθε ο θάνατος".

Για την πράξη τους δε αυτή, η οποία προβλέπεται και τιμωρείται από τις διατάξεις των άρθρων 15, 26 παρ.1, 28 , 302 παρ.1, σε συνδυασμό με τα άρ. 2,9 παρ.1, 2 και 117 του ΠΔ 1073/1981 οι αναιρεσεύοντες καταδικάστηκαν σε ποινή φυλάκισης δεκαοκτώ μηνών ο καθένας , η εκτέλεση της οποίας ανεστάλη για τρία έτη ως προς τον Χ2 και μετατράπηκε σε χρηματική προς 4,40 ευρώ ημερησίως , ως προς τον Χ1. IV.Με τις πιο πάνω παραδοχές, το Τριμελές Εφετείο, διέλαβε στη προσβαλλόμενη απόφασή του, με συνδυασμό σκεπτικού και διατακτικού, που παραδεκτώως συμπληρώνουν την αιτιολογία της, την απαιτούμενη ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία, αφού εκθέτει σ' αυτήν με σαφήνεια, πληρότητα και χωρίς αντιφάσεις ή λογικά κενά τα πραγματικά περιστατικά, τα οποία αποδείχθηκαν από την ακροαματική διαδικασία και συγκροτούν την αντικειμενική υπόσταση της αξιόποινης πράξεως της ανθρωποκτονίας από αμέλεια (μη συνειδητής), για την οποία καταδικάστηκαν οι κατηγορούμενοι - αναιρεσεύοντες, καθώς και τους συλλογισμούς, με βάση τους οποίους έκανε την υπαγωγή τους στις πιο πάνω ουσιαστικές ποινικές διατάξεις, τις οποίες ούτε ευθέως ούτε εκ πλαγίου παραβίασε. Ειδικότερα, προσδιορίζεται με σαφήνεια και εξειδικεύεται η νομική υποχρέωση του καθενός κατηγορουμένου και η διαπιστωθείσα παράλειψη της υποχρέωσης αυτής, αναφορικά με το επελθόν αποτέλεσμα, ήτοι τον θάνατο του παθόντος, δεδομένου ότι οι υποχρεώσεις των αναιρεσειόντων, του μεν ενός εξ αυτών ως κυρίου του έργου, του δε άλλου , ως επιβλέπωντος μηχανικού, δεν ταυτίζονται με εκείνες του εκτελούντος το έργο (εργολάβου).

Συγκεκριμένα, ως προς τον αναιρεσειόντα Χ1, η εξειδίκευση, ως προς την νομική του υποχρέωση, γίνεται με τις πιο πάνω παραδοχές και ιδιαίτερα ότι αυτός, αμελώς συμπεριφερόμενος, ως εργοδότης και κύριος του έργου, παρέλειψε να λάβει τα αναφερόμενα στην απόφαση μέτρα ασφαλείας των εργαζομένων, που προβλέπονται στα άρθρα 2 και 9 παρ.1 και 2 του ΠΔ 1073/1981 και παρέλειψε, πριν από την

έναρξη της λειτουργίας του εργοταξίου, να μεριμνήσει για την εκπόνηση σχεδίου ασφαλείας και υγείας, παρά το γεγονός ότι οι εργασίες που επρόκειτο να εκτελεστούν ενείχαν ιδιαίτερους κινδύνους, και η εν λόγω υποχρέωση επιβαλλόταν από το άρθρο 3 παρ.3, 4 του ΠΔ 305/1996, με συνέπεια των προδιαληφθεισών παραλείψεων, σε συνδυασμό με την ιδιοσυστασία του εδάφους, να επέλθει το θανατηφόρο για τον παθόντα αποτέλεσμα . Κατά τις σαφείς δε παραδοχές της αποφάσεως, η πιο πάνω εσκαφή έγινε υπό την επίβλεψη και τις εντολές του αναιρεσείοντος κατηγορουμένου Χ1, και επακολούθησε η πρόσληψη του συγκατηγορουμένου του εργολάβου (Χ3) για την ολοκλήρωση του έργου της κατασκευής του φρεατίου. Επομένως, η ευθύνη του αναιρεσείοντος κυρίου του έργου, είναι ανεξάρτητη από την συντρέχουσα ευθύνη του εργολάβου για την λήψη των πιο πάνω μέτρων, οι δε αιτιάσεις αυτού ότι δεν είχε την απαιτούμενη εκ του νόμου ιδιαίτερη νομική υποχρέωση να λάβει τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας, διότι, κατά τις παραδοχές της προσβαλλόμενης απόφασης, είχε αναθέσει την εκτέλεση του έργου στον εργολάβο Χ3 και ότι την ιδιαίτερη αυτή νομική υποχρέωση θα είχε κατά το άρθρο 4 παρ. 1 και 5 παρ. 1, 2 και 3 Ν. 1396/1983, ως κύριος του έργου, μόνο στην περίπτωση που δεν είχε αναθέσει σε αυτόν την εκτέλεσή του, είναι αβάσιμες και απορριπτές. Συνακόλουθα, οι από το άρθρο 510 παρ.1 περ. Δ και Ε λόγοι αναιρέσεως, κατά τους οποίους η προσβαλλόμενη απόφαση εσφαλμένα εφάρμοσε τις ουσιαστικές ποινικές διατάξεις των άρθρων 15,28 και 302 και ΠΚ, διότι, όπως ισχυρίζεται ο εν λόγω αναιρεσείων, δεν συντρέχει η αναγκαία προϋπόθεση της ύπαρξης ιδιαίτερης νομικής υποχρέωσης, και ότι η προσβαλλόμενη απόφαση στερείται ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας, διότι δεν εξειδικεύεται η νομική αυτή υποχρέωσή του, ως κυρίου του έργου και η διαπιστωθείσα παράλειψη της υποχρεώσεώς του αυτής, είναι αβάσιμοι και πρέπει να απορριφθούν. V. Περαιτέρω η προσβαλλόμενη απόφαση, ως προς τον αναιρεσείοντα Χ2, δέχεται ότι, αμελώς και ασυνέτως και αυτός συμπεριφερόμενος, ενώ είχε ιδιαίτερη νομική υποχρέωση, κατά τις ειδικώς μνημονευόμενες στην απόφαση διατάξεις, ως εν τοις πράγμασι μελετητής και επιβλέπων μηχανικός του έργου, να επιμεληθεί της λήψεως των αναφερομένων στην απόφαση μέτρων ασφαλείας, ώστε να αποτραπεί ο κίνδυνος καταπτώσεως του άνω πρανούς και καταπλακώσεως εργαζομένου εντός του χώρου της εκσκαφής, αυτός παρέλειψε την λήψη των μέτρων αυτών με συνέπεια το θανατηφόρο για τον παθόντα αποτέλεσμα. Κατά τις σαφείς, πλήρως και εμπειριστατωμένα αιτιολογημένες και αλληλοσυμπληρούμενες παραδοχές σκεπτικού και διατακτικού της αποφάσεως,

ο αναιρεσείων Χ2 ήταν ο εν τοις πράγμασι μηχανικός του έργου, είχε συντάξει την τεχνική μελέτη για την εκτέλεση του έργου αυτού και είχε αναλάβει την επίβλεψη από τον κύριο το έργου Χ1, χωρίς να απαιτείται, για την πληρότητα της αιτιολογίας, η αναφορά και των επιπλέον στοιχείων, που αναφέρει ο αναιρεσείων στην αίτησή του. Οι αιτιάσεις δε αυτού ότι, από τα από αποδεικτικά μέσα που αναφέρει, δεν προκύπτει η εμπλοκή του στο πιο πάνω έργο, και επομένως η ενοχή του, απαραδέκτως προβάλλονται, καθόσον πλήττουν την περί τα πράγματα κρίση του Δικαστηρίου της ουσίας.

Συνεπώς, οι από το άρθρο 510 παρ.1 περ. Δ και Ε λόγοι αναιρέσεως, κατά τους οποίους η προσβαλλόμενη απόφαση εσφαλμένα εφάρμοσε τις ουσιαστικές ποινικές διατάξεις των άρθρων 15,28 και 302 και ΠΚ, καθώς και τις αναφερόμενες διατάξεις του ν. 1396/83 και του Π.Δ. 305/1996 διότι, όπως ισχυρίζεται ο αναιρεσείων, δεν συντρέχει η αναγκαία προϋπόθεση της ύπαρξης ιδιαίτερης νομικής αυτού υποχρέωσης, καθόσον δεν υπήρξε επιβλέπων μηχανικός ούτε συνέταξε την τεχνική μελέτη του έργου, και ότι η προσβαλλόμενη απόφαση στερείται ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας, διότι δεν εκτίθεται από πού προκύπτει η αναφερόμενη στην απόφαση νομική αυτού υποχρέωση, με ποιον τρόπο απέκτησε την ιδιότητα του "εν τοις πράγμασι επιβλέποντα μηχανικού" κλπ, είναι αβάσιμοι και πρέπει να απορριφθούν. Αβάσιμος επίσης είναι και απορριπτέος και ο από το άρθρο 510 παρ. 1 περ. Α ΚΠΔ λόγος αναίρεσης, του ίδιου αναιρεσειόντος, για απόλυτη ακυρότητα, λόγω προσβολής του υπερασπιστικού του δικαιώματος (αρ. 171 παρ. 1 περ. Δ και 211 Α ΚΠΔ), κατά τον οποίο η θεμελίωση της καταδίκης του στηρίχθηκε ουσιαστικά μόνο στην απολογία των συγκατηγορουμένων του εργολάβων Χ4 και Χ3. Στην προσβαλλόμενη απόφαση, εκτός από τα αναφερόμενα στην αρχή του σκεπτικού κατ' είδος αποδεικτικά μέσα, από τα οποία το Δικαστήριο κατέληξε στην περί ενοχής των κατηγορουμένων κρίση του, ειδικώς μνημονεύει και εξειδικεύει τα αποδεικτικά μέσα, από τα οποία προκύπτει η ιδιότητα με την οποία κρίθηκε ένοχος ο εν λόγω κατηγορούμενος και αυτά δεν ήσαν μόνο οι καταθέσεις των συγκατηγορουμένων του, αλλά επιπλέον η ιδιότητα αυτή (και η ενοχή του κατηγορουμένου) ,προέκυψε και από α) φωτοτυπία του σχεδίου τομής θεμελιώσεως και γωνιακής συνδέσεως των τοιχωμάτων του εν λόγω έργου, που φέρει την μη αμφισβητούμενης γνησιότητας σφραγίδα και υπογραφή του κατηγορουμένου τούτου, β) από την κατάθεση του μάρτυρος Ζ2, ότι ο εκ των κατηγορουμένων Χ3 του είχε πει, προ της θανατώσεως του ανωτέρω παθόντος, ότι μηχανικός ήταν ο κατηγορούμενος

αυτός, και ε) από τις καταθέσεις του Ζ1 και της πολιτικώς εναγούσης. Επίσης, αβάσιμος και απορριπτός είναι και ο , από το άρθρο 510 παρ. 1 περ. Δ ΚΠΔ, λόγος αναίρεσης του ίδιου αναιρεσειόντος, κατά τον οποίο, από το σκεπτικό της προσβαλλόμενης απόφασης δεν προκύπτει ότι το Δικαστήριο συνεκτίμησε, για να καταλήξει στην κρίση του, όλα τα αποδεικτικά μέσα, κατ' άρθρο 177 παρ. 1 ΚΠΔ, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται, και η από .... έκθεση πραγματογνωμοσύνης του πολιτικού μηχανικού καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Θράκης ..... Η εν λόγω όμως "έκθεση πραγματογνωμοσύνης", που συντάχθηκε επιμέλεια του αναιρεσειόντος Χ2, περιλαμβάνεται στα αποδεικτικά μέσα που κατ'είδος, αναφέρει η προσβαλλόμενη απόφαση και αξιολογήθηκε μετά των υπολοίπων αποδείξεων, ως έγγραφο, καθόσον αυτή, δεν ταυτίζεται με το προβλεπόμενο (στο αρθρ. 178 Κ.Π.Δ.) αποδεικτικό μέσο της πραγματογνωμοσύνης, η οποία διατάσσεται κατά το αρθρ. 183 Κ.Π.Δ., με την συνδρομή ορισμένων προϋποθέσεων, από ανακριτικό υπάλληλο ή το δικαστικό συμβούλιο ή το δικαστήριο. Τέλος, η αιτίαση του αυτού αναιρεσειόντος, ότι το Δικαστήριο συγκαταλέγει εσφαλμένα μεταξύ των μαρτύρων κατηγορίας τον ....., που, ως μάρτυρας υπεράσπισης εξετάστηκε και στο πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, πρέπει να απορριφθεί προεχόντως ως απαράδεκτη, αφού τούτο, δεν συνιστά λόγο αναιρέσεως, ανεξαρτήτως του ότι η αιτίαση αυτή είναι αβάσιμη και κατ' ουσία, αφού ο εν λόγω μάρτυρας, όπως προκύπτει από τα πρακτικά της δίκης, εξετάστηκε στο εφετείο ως μάρτυρας κατηγορίας. VI. Μετά από αυτά και την απόρριψη όλων των πιο πάνω λόγων αναίρεσης, πρέπει να απορριφθούν οι κρινόμενες αιτήσεις στο σύνολό τους, ως αβάσιμες, και να επιβληθούν στους αναιρεσειόντες τα δικαστικά έξοδα (άρθρο 583 παρ.1 ΚΠΔ).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Απορρίπτει τις από 17/1/2008 αιτήσεις (δηλώσεις) αναιρέσεως των 1) Χ1, και 2) Χ2 (με αρ. πρωτ. 665/22-1-2008 και 664/22-1-2008, αντίστοιχα), κατά της 958/2007 καταδικαστικής απόφασης του Τριμελούς Εφετείου Ναυπλίου. Και

Καταδικάζει τους αναιρεσειόντες στα δικαστικά έξοδα, που ανέρχονται, για τον καθένα σε διακόσια είκοσι (220) ευρώ.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα την 1 Απριλίου 2008. Και

Δημοσιεύθηκε στην Αθήνα, σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του, στις 15 Απριλίου 2008.

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ